

HEMŞİRELERİN ADANA SAĞLIK YÜKSEKOKULU ÖĞRENCİLERİ VE ÖĞRETİM ELEMANLARININ KLİNİK UYGULAMALARINA İLİŞKİN GÖRÜŞLERİ*

Zehra ESKİMEZ**

Nazan ALPARSLAN***
Serap TORUN*****

Gürsel ÖZTUNÇ****

Kabul Tarihi: 1.12.2004

ÖZET

Tanımlayıcı olarak yapılan bu araştırmanın amacı, klinik uygulamalar sırasında öğrenci ve hemşireler arasında ortaya çıkabilen anlaşmazlıklar ve nedenlerini saptanmak, bunlara yönelik önlemlerin alınması ile meslektaşlar arası iletişim ve birlikteliği sağlamaktır. Araştırmanın evrenini Çukurova Üniversitesi Balcalı Hastanesi öğrenci eğitiminde en sık kullanılan iç hastalıkları, cerrahi ve çocuk kliniklerinde gündüz çalışan 150, örneklemini ise araştırmaya katılmayı kabul eden 100 hemşire oluşturmaktadır. Literatür taranarak oluşturulan anket formu ile toplanan veriler sayı ve yüzdelik hesabı, ki-kare testi ile değerlendirilmiştir. Hemşirelerin %46.0'ı öğrencilerin haftalık staj sürelerini yeterli görmekte, %47.0'ı öğretim elemanlarının stajlarda öğrenci ile olmasının bilgi alış-verişinde yararlı olacağı görüşünü belirtirken, %56.0'ı öğretim elemanının klinik uygulamalarda öğrencinin yanında olmasının gerekli olduğunu, %58.0'ı öğrencilerin klinik uygulamalarda istekli olduğunu ifade etmişlerdir. Sonuç olarak, klinik uygulamalarda sağlık personelinin desteği alınarak işbirliği içinde, eğitici, öğrenci ve çalışanların sorumluluk sınırları belirlenmeli, klinisyen hemşirelerin de öğrenci eğitiminde sorumluluk almaları sağlanmalıdır.

Anahtar Kelimeler: Hemşirelik Öğrencisi, Hemşirelerin Görüşleri, Klinik Uygulamalar

ABSTRACT

Nurse's Opinions About the Students and Academic Staffs of Adana Health College

The aim of this descriptive study is to determine possible conflicts and reasons between students and nurses and to take precautions for providing communication and togetherness among colleagues. The population of the study is consisted of 150 nurses who are working in the department of internal, surgical and pediatric units of where the most used in the education of students in the Balcalı Hospital of University of Çukurova and the sampling is consisted of 100 nurses who accepted to participate for surveying. Data were collected by questionnaire which was prepared by reviewing the relevant literature. Data were evaluated with chi-square test. 46.0% of nurses stated that weekly training time for the students was sufficient, 47.0% of them found useful for the academic staff to be together with the students on the words in sharing knowledge, 56.0% of them stated that university academic staff has to be with students and, 58.0% of them stated that students were willing for clinical practice. As a result, during clinical practice responsibilities of the instructor, students and workers have to be determined with getting support of health personnel with collaboration. And clinical nurses responsibility in the education of students also has to be provided.

Keywords: Nursing Student, Nurses' Opinions, Clinical Practice

*Bu çalışma I. Uluslararası Katılımlı Ulusal TSK Hemşirelik Kongresi'nde (21-24 Ekim 2003, Ankara) özel bildiri olarak sunulmuştur.

**Çukurova Üniv. Adana Sağlık Yüksekokulu (Arş.Gör.), (e-mail: zehraeskimez@yahoo.com)

*** Çukurova Üniv. Biyoistatistik Anabilim Dalı (Prof.Dr.)

**** Çukurova Üniv. Adana Sağlık Yüksekokulu (Yrd.Doç.Dr.),

***** Çukurova Üniv. Adana Sağlık Yüksekokulu (Öğr.Gör.)

GİRİŞ

Hemşirelik eğitiminin başarılı olabilmesi teori ve uygulamanın dengeli biçimde sürdürülmesi ile mümkündür (Özcan ve ark. 1993). Klinik uygulamalar kuramsal ve uygulamalı hemşirelik eğitiminde önemli bir yer tutar ve hemşirelik eğitiminin merkezinde yer alır. Bu bulgular aynı zamanda öğrencilerin hasta ile iletişim kurarak hemşireliğe özel profesyonel bilgi ve becerileri kullanma ve geliştirme, doğru karar verme, problem çözme, kendini anlama yeteneklerinin gelişmesine olanak sağlar.

Hemşirelik eğitiminde öğretim elemanlarının nitelikleri, hemşirelik uygulamaları ile ilgili yeterli bilgi ve beceriye sahip olmak ve klinik öğretimin anlamını bilmek, klinikle bütünleşmek, hastaları tanımak, ortamdaki sağlık ekibi ve tüm bireylerle olumlu ilişkiler kurabilmek, öğrencilere iyi bir rol modeli olmak, olumlu kişisel özellikler göstermek olarak sıralanabilir (Doğan ve ark. 1997). Klinik eğitim, öğrenciye kuramsal olarak öğrendiklerini uygulamaya geçirme olanağı veren ve öğrencilikten profesyonel hemşireliğe geçişte önemli bir süreçtir (Kökçü ve ark. 2002). Hemşirelik eğitimi sürecinde dersane ortamının yanı sıra eğitimci-öğrenci ilişkisinin önemli bir kısmı, kuramsal bilgilerin uygulamayla birleştiği klinik ortamlarda yaşanmaktadır. Klinik uygulamalar sırasında eğitimci ve öğrenci arasında dersane ortamındaki ilişkilerden farklı olarak daha yoğun, bire bir ve gerçeğe daha yakın bir etkileşim oluşmaktadır. Bu nedenle stajyer öğrencilerin kendilerine rol modeli olarak görecekları eğitimcinin davranış özellikleri ön plana çıkmakta ve klinik öğrenmeyi olumlu ya da olumsuz etkileyebilmektedir.

Günümüz koşullarında eğitim, özellikle mesleki ve yüksek öğrenim düzeyinde interaktif bir süreç olarak gerçekleşmektedir. Bu sürecin gerçekleşmesinde hem öğrencinin, hem de

eğitimcinin özellikleri interaktif eğitimin sonucunu etkileyen önemli bir etkidir. Bu nedenle, eğitim sürecinde önemli yeri olan eğitimci ve öğrenci faktörü göz önünde bulundurularak eğitime ilişkin çalışmalar planlanmalı ve sürdürülmelidir (Erdemir ve ark. 1997).

Sağlık hizmetleri kapsamına giren hemşirelik uygulamaları bir ekip işidir. Hemşire akademisyenler, hemşireler ve hemşireliğe aday stajyer öğrenciler arasındaki uyumlu ve işbirliği içindeki çalışmalar sağlıklı ve hasta bireylere verilen hizmetleri olumlu yönde etkilemektedir. Ekip üyeleri arasında yaşanan kopukluklar ise sağlık hizmetlerini alan ve veren bireylerde doyum-suzluklara ve mutsuzluklara neden olmaktadır (Karadakovan 1997).

Klinik uygulama alanlarında motivasyonun da eğitim sürecini daha verimli şekilde sürdürmeye katkısının olacağı bilinen bir gerçektir. Bu nedenle klinik uygulamalar sırasında öğrenciler ve öğretim elemanları çalıştıkları ortamlarda sağlık ekibi üyeleri, özellikle de kendi meslektaşlarından kabul ve destek gördükleri oranda eğitim etkinliklerinden doyum sağlarlar. Hemşirelerin sağlık bakımının etkin bir üyesi olabilmesi için diğer sağlık ekibi içindeki tüm üyelerle işbirliği içinde olması gereklidir.

Hemşirelik mesleği için çalışan, farklı rollerde görev ve sorumlulukları olan klinisyen ve akademisyen hemşireler ile hemşire adayı öğrencilerin bilgi ve beceri transferi yaparak, ortak sorunlarda beraber çözümler üretip işbirliği yaparak ve birbirlerini anlayarak işbirliği içinde çalışmalarını hemşirelik mesleğinin gelişimi açısından önemlidir (Yazıcı ve Eti Aslan 1997, Demirel Ağca 2001).

Öğrenimin gerçekleşmesinde kuramsal bilgilerin uygulamaya geçirildiği uygulama alanlarındaki çevrenin her türlü hemşirelik uygulamasının rahatlıkla gerçekleştirilebileceği şekilde düzenlenmesi önemli bir etkidir. Hemşirelik yüksekokulları akademis-

yenleri stajyer olarak uygulamaya çıkardıkları öğrencileri ile birlikte kendi üniversite hastanelerinde bile bir çok sorunla karşı karşıya kalmakta ve bakım politika ve standartları oluşturmada etkin olamamaktadırlar. Hemşirelik uygulamalarını gerçekleştirebilmek için diğer sağlık ekibi üyeleri ile işbirliği içinde olunması gerekirken, öğretim elemanları öğrencileriyle birlikte misafir olarak görülmekte ve bu şekilde muamele görmektedirler. Bu durum ortak sorunların ve isteklerin dile getirilmesinde, işbirliği içinde olunmasında akademisyen, klinisyen ve öğrenci hemşirelerin birbirlerini anlamalarını güçleştirmektedir (Yazıcı ve Eti Aslan 1997).

Yeterli altyapı oluşturulmadan hızla açılan ve öğrenci kontenjanı sürekli arttırılan sağlık yüksekokullarında klinik öğrenimin sağlıklı sürdürülmesinde öğretim elemanlarının sayıları yeterli değildir. Bu nedenle öğrencinin hasta bakımında genellikle servis hemşireleri ile yakın işbirliği içinde çalışmalarına gerek duyulmaktadır. Ancak hemşirelerin ve hemşire akademisyenlerin, öğrenci hemşirelerden hasta bakımına yönelik beklentilerinin farklılık göstermesi klinik uygulamalarda sorunlar yaşanmasına neden olabilmektedir. (Özcan ve ark. 1993).

Hemşirelerin, sağlık yüksekokulu akademisyenleri ve bu mesleğin üyesi olmaya aday stajyer öğrenciler ile ilgili görüşleri, yaşanan güçlükler ve buna neden olan etkenler ile karşılıklı beklentilerin bilinmesini ve bunlara çözüm olabilecek önerilerin oluşturulmasını sağlayacaktır.

Araştırmanın Amacı ve Önemi

Bu çalışmada Adana Sağlık Yüksekokulu Hemşirelik Bölümü öğrencilerinin uygulamalarını gerçekleştirdikleri Çukurova Üniversitesi (Ç.Ü.) Balcalı Hastanesinde çalışan hemşirelerin, öğrenciler ve öğretim elemanlarına ilişkin düşüncelerini öğrenmek ve iletişimde yaşadıkları güçlükleri çözümlene-

labilecek önerilere ulaşmak planlanmıştır.

Hastanelerimizde klinik öğretim sırasında öğrenciler ve hemşireler arasında beklenen işbirliği ve uyumun zaman zaman aksadığı, bu konuya ilişkin yapılan çalışmalarda görülmektedir.

Uygulamalar sırasında öğrenci ve hemşireler arasında ortaya çıkan anlaşmazlıklar ve nedenlerinin saptanması, bunlara yönelik önlemlerin alınması ile meslektaşlar arası iletişim ve birliktelik mesleki bilincini daha kolay ve çabuk geliştirecektir. (Doğan ve ark. 1997, Özcan ve ark. 1993).

GEREÇ VE YÖNTEM

Tanımlayıcı olarak yürütülen araştırmanın evreni Ç.Ü. Balcalı Hastanesinde Hemşirelik Bölümü öğrencilerinin klinik uygulamalarını gerçekleştirdikleri iç hastalıkları, cerrahi ve çocuk kliniklerinde gündüz çalışan 150 hemşireden oluşmaktadır. Evrenin tamamı örnekleme alınmış ve araştırmaya katılmayı kabul eden 100 hemşire örnekleme oluşturmuştur. Araştırmaya katılım oranı %66.6'dır.

İlgili literatürler (Erdemir ve ark. 1997, Özcan ve ark. 1993, Yazıcı ve Eti Aslan 1997) taranarak hazırlanan soru formunu dördü demografik veri olmak üzere hemşirelerin öğretim elemanları ve öğrencilerin klinik uygulamalara ilişkin görüşlerine yönelik dokuz kapalı uçlu ve iki açık uçlu toplam 15 soru oluşturmaktadır. Araştırmanın ön uygulaması 20 hemşire ile yapılmıştır. Soru formları, anketörler tarafından önceden belirlenen bir günde, araştırmaya katılmayı kabul eden ve gündüz vardiyasında çalışan tüm hemşirelere uygulanmıştır. Her bir soru formu hemşirelerin 10 dakikada cevaplandırabileceği şekildedir.

Elde edilen veriler SPSS for Windows programında sayı ve yüzdellik hesabı, ki-kare testi ile değerlendirilmiştir.

BULGULAR VE TARTIŞMA

Araştırmaya katılan hemşirelerin %41.0'ı 25-29 yaş grubunda, %46.0'ı Açık Öğretim Fakültesi/Sağlık Meslek Lisesi, %24.0'ı lisans ve yüksek lisans

mezunudur. Hemşirelerin %56.0'ı dahili kliniklerde, %23.0'ı çocuk kliniklerinde ve %21.0'ı cerrahi kliniklerinde çalışmakta olup, %33.0'ının 5-9 yıl arası çalıştığı belirlenmiştir.(Tablo 1).

Tablo 1. Hemşirelerin Tanıtıcı Özelliklerine Göre Yüzde Dağılımları (n=100)

ÖZELLİKLER	Sayı	%
Yaş Grupları		
20-24	19	19.0
25-29	41	41.0
30 ve [↑]	40	40.0
Eğitim Durumu		
AÖF	46	46.0
SML	30	30.0
HYO/YL	24	24.0
Çalışılan Klinik		
Dahili Klinikler	56	56.0
Çocuk Klinikleri	23	23.0
Cerrahi Klinikler	21	21.0
Çalışma Yılı		
0-4 yıl	20	20.0
5-9 yıl	33	33.0
10-14 yıl	32	32.0
15-19 yıl	15	15.0

Araştırmaya katılan hemşirelerin stajyer öğrencilerin klinik uygulama sürelerinin yeterli olup olmadığına ilişkin görüşlerinin kliniklere göre dağılımı incelendiğinde, dahiliye kliniklerinde çalışanların (n=56) %42.9'u haftalık uygulama sürelerini yeterli görürken, Cerrahi kliniklerinde çalışan (n=21) hemşirelerin %52.4'ü ve Çocuk kliniklerinde çalışan (n=23) hemşirelerin %47.8'i öğrencilerin uygulama sürelerini yeterli görmüştür. Klinikler arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır (Tablo2).

Yazıcı ve Aslan'ın (1997) hemşirelik eğitimi ve uygulama alanlarındaki hemşirelerin, öğrenciler ve öğretim elemanlarına ilişkin düşüncelerine yönelik 1997 yılında yaptıkları çalışmalarında hemşirelerin %11.6'sının öğrencilerin uygulamalara haftanın belli günleri geldikleri için uyum gösteremedikleri görüşünde olduklarını belirtmişlerdir. Bu çalışmada hemşirelerin %54.0'ı gibi büyük çoğunluğunun stajyer öğrencilerin staja çıkma sürelerini yetersiz gördüğü saptanmıştır (Tablo 2). Hemşirelerin klinik uygulama

malar sırasında stajyer öğrencilerin uygulama sürelerinin kısa olduğunu ifade etmeleri bunun kliniklerdeki eleman yetersizliğini bir ölçüde giderme düşüncesi ile dile getirmiş olabilecekleri düşünülebilir.

Torun ve arkadaşlarının (2001) “Adana Sağlık Yüksekokulu öğrencilerinin

klinik uygulamalar sırasında yaşadıkları güçlükler ve çözüm önerileri” isimli çalışmada, öğrencilerin %8.6’sının klinik uygulama süresinin az olduğu görüşünde oldukları saptanmış olup, bu durum bu çalışmaya katılan hemşirelerin görüşleri ile çelişmektedir.

Tablo 2. Hemşirelerin Stajyer Öğrencilerin Uygulamaya Çıkma Sürelerinin Yeterli Olup Olmadığına İlişkin Görüşlerinin Kliniklere Göre Karşılaştırılması

Staj süresinin yeterliliği	Dahili Klinikler		Cerrahi Klinikler		Çocuk Klinikleri		Toplam	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%*
Evet	24	42.9	12	52.4	11	47.8	46	46.0
Hayır	32	57.1	10	47.6	12	52.2	54	54.0
Toplam	56	100.0	21	100.0	23	100.0	100	100.0

*Sütun yüzdesi alınmıştır.

$X^2=0.742$

$p>0.05$

Hemşirelerin öğretim elemanlarının uygulamalarda öğrencilerle birlikte olmasının olumlu etkileri hakkındaki görüşleri incelendiğinde; hemşirelerin %47.0’ı öğretim elemanlarının öğrencilerle olmasının bilgi alışverişinde, %44.0’ı iyi bir rol modeli olmada ve %42.0’ı denetleme ve disiplini sağlamada olumlu etkisinin olacağı görüşündedir.

Araştırmaya katılan hemşirelerin öğretim elemanlarının stajlarda öğrencilerle olmasının olumsuz etkileri hakkındaki görüşleri incelendiğinde ise; hemşirelerin %18.0’ı öğrencilerin kendine güvenini engellediğini, %26.0’ı öğretim elemanının öğrencinin yanında olmasının öğrenci üzerinde stres yarattığını, %56.0’ı öğretim elemanının öğrenciyle olmasının hiçbir olumsuz etki-

sinin olmadığı görüşündedir (Tablo 3). Bu sonuç öğretim elemanlarının uygulamalarda öğrenci ile birlikte olmasının eğitim açısından gerekliliğine bir kez daha işaret etmektedir.

Bu çalışmada hemşirelerin %42.0’ sinin öğretim elemanlarının öğrenci üzerinde denetleme ve disiplini sağlamasını olumlu etki olarak gördüğü saptanmışken; Yazıcı ve Aslan’ın (1997) çalışmalarında ise hemşirelerin %29.6’sı öğretim elemanlarının uygulamalarda disiplinli negatif tutum takınarak, öğrencileri sıkıntıya soktukları görüşünde oldukları belirtilmiştir. Görak ve arkadaşlarının (1997) çalışmada, hemşirelik öğrencilerinin %6.76’sı “öğretmenlerimiz her zaman aşırı sert ve disiplin anlayışından yanadır” görüşünde oldukları belirtilmiştir.

Tablo 3. Hemşirelerin Öğretim Elemanlarının Stajlarda Öğrencilerle Olmasının Olumlu ve Olumsuz Etkileri Hakkındaki Görüşlerinin Dağılımı (n=100)*

Olumlu Etkileri	Sayı	%
Bilgi alışverişinde bulunmada	47	47.0
İyi bir rol modeli olmada	44	44.0
Denetleme ve disiplini sağlamada	42	42.0
Olumsuz Etkileri	Sayı	%
Stres yaratır	26	26.0
Kendine güvenini engeller	18	18.0
Olumsuz etkisi yoktur	56	56.0

*Birden fazla seçenek işaretlenmiştir.

Hemşirelerin stajyer öğrencilerin klinik uygulamalara katılım durumlarına ilişkin görüşleri incelendiğinde, hemşirelerin % 58.0'nın öğrencilerin istekli, %23.0'nın isteksiz olduğunu ve %19.0'nın ise katılım durumlarının öğrencilerin kişilik özelliklerine göre değiştiği görüşünde oldukları saptanmıştır. Bu durum öğrencilerin klinik uygulamalarda çoğunlukla istekli olduklarını göstermektedir. Öğrencilerin klinik uygulamadaki isteklilik durumuna ilişkin hemşire görüşleri kliniklere göre farklılık göstermemiş ve klinikler arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır (p>0.05) (Tablo 4). Ya-

zıcı ve Aslan'ın (1997) çalışmasında hemşirelerin %14.2'si öğrencilerin uygulamalarda öğrenmeye istekli olduğunu düşündükleri belirtilmiştir. Doğan ve arkadaşlarının (1997) çalışmasında, eğiticilerin klinik uygulamalarda en sık karşılaştıkları stresli durumlar olarak %91.7 oranında öğrencilerin kendilerinden kaynaklanan nedenlerle klinikte isteksiz çalışmalarını olduğu belirtilmişken, eğiticilerin klinik ortamlarda en fazla zorlandıkları stresli durumlar olarak da %79.2 oranında yine öğrencilerin kendilerinden kaynaklanan nedenlerle klinikte isteksiz çalışmalarını olduğu belirtilmiştir.

Tablo 4. Hemşirelerin Öğrencilerin Klinik Uygulamalara Katılımları Hakkındaki Görüşlerinin Kliniklere Göre Karşılaştırılması

Katılma	Dahili Klinikler (n=56)		Cerrahi Klinikler (n=21)		Çocuk Klinikleri (n=23)		Toplam	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%*
İstekli	28	50.0	15	71.4	15	65.2	58	58.0
İsteksiz	16	25.2	4	19.0	3	13.0	23	23.0
Kişilik özelliklerine göre değişiyor	12	25.0	2	9.6	5	21.8	19	19.0

*Sütun yüzdesi alınmıştır.

X²=0.328

p>0.05

Hemşirelerin, öğretim elemanlarının klinik uygulamadaki görevleri hakkındaki görüşleri incelendiğinde; hemşirelerin %51.0'ı öğretim elemanının öğrenci için bilgi kaynağı olduğunu, %47.0'ı öğrenciye iyi bir rol modeli olduğunu, % 45.0'ı öğretim elemanının öğrenciyi düşünme ve öğrenmeye yönelttiği görüşünde oldukları saptanmıştır (Tablo 5). Bu sonuçlar Tablo 3'te hemşirelerin %56'sının öğretim elemanlarının uygulamalarda öğrencilerle

birlikte olmasının olumsuz hiçbir etkisi olmadığını düşünmeleri ile uyumludur.

Çalışmamızda hemşirelerin %45.0'ı öğretim elemanlarının öğrenciyi düşünme ve öğrenmeye sevk ettiği görüşünderken; Yazıcı ve Aslan'ın (1997) çalışmasında, hemşirelerin yalnızca %4.7'si öğretim elemanlarının eğitim seminerleri ile sürekli öğrencilere bir şeyler öğretmeye çalıştıkları görüşünde oldukları belirtilmiştir.

Tablo 5. Hemşirelerin Öğretim Elemanlarının Klinik Uygulamadaki Görevleri Hakkındaki Görüşlerinin Dağılımı

Hemşirelerin Görüşleri (n=100)*	Sayı	%
Öğretim elemanı bilgi kaynağıdır.	51	51.0
Öğrenciye iyi bir rol modelidir.	47	47.0
Öğrenciyi düşünme ve öğrenmeye sevk eder.	45	45.0
Diğer	6	6.0

*Birden çok seçenek işaretlenmiştir.

Hemşirelerin öğretim elemanlarında olması gereken en önemli özellikleri hakkındaki görüşleri incelendiğinde, hemşirelerin %53.0'ı öğretim elemanlarında olması gereken en önemli özelliğin iyi iletişim becerileri olduğunu, %52.0'ı yeterli mesleki bilgiye sahip olmaları gerektiğini, %14.0'ı iyi bir rol modeli, %13.0'ı öğrencileriyle ilgili olmaları, %6.0'ı iyi bir eğitimci özelliğine sahip olmaları, %4.0'ı anlayışlı olmaları ve mesleklerini sevmeleri gerektiği, %3.0'ı disiplinli ve özgüvene sahip olmaları gerektiği, %2.0'ı iyi bir lider özelliğine sahip olmaları gerektiği, %1.0'ı güleryüzlü olması gerektiği görüşündedir (Tablo 6). Bu sonuç öğretim elemanı, öğrenci, sağlık çalışanları ve hastalar arasında iyi bir iletişim ve işbirliği içerisinde olunması ve öğretim elemanlarının mesleki bilgilerinin yeterli düzeyde olması gerektiği görüşümüzü desteklemektedir.

Çalışmamızda hemşirelerin %53.0'ı öğretim elemanında olması gereken en önemli özelliğin öncelikle iyi bir iletişim olduğu görüşünde oldukları saptanmıştır. Özcan ve arkadaşları (1993) hastane uygulamaları sırasında öğrenci ve hemşirelerin yaşadıkları anlaşmazlıklar ve çözüm önerileri isimli çalışmalarında, hemşirelerin %55.0'ının ve öğrencilerin %40.7'sinin öğrenci, öğretmen ve hemşire arasındaki iletişimin artırılması önerisinde bulduklarını belirtmişlerdir.

Akdolun (1997) "Temel Sağlık Hizmetleri doğrultusunda hemşirelik eğitimi ve hemşire eğitimcinin rolü" isimli makalesinde, uygulamanın yeterli hedeflere ulaşabilmesi için yeterli öğretim elemanı gözetiminde yapılması gerektiğini ve eğitimcinin özellikleri olarak da öğrencilere özellikle uygulama alanında iyi bir rol modeli olması, kendisine danışılan, güvenilir, kaynak kişi olması, olumlu kişilerarası ilişkiler

kurabilmesi, lider özelliği taşıması, hemşirelikle ilgili konularda bilgi sahibi olması ve kendini sürekli geliştirmesi gerektiğini vurgulamaktadır. Bahçecik ve arkadaşlarının (1997) çalışmasında, öğrencilerin %7.6'sının öğretim elemanlarının uygulamada öğrencilere anlayışlı

ve destekçi olmalarını beklediklerini ve %34.1'i oranında öğrencinin ise eğitimcilerden konusuna hakim ve bilgili olmalarını beklediklerini belirtmişlerdir.

Bu sonuçlar öğretim elemanlarında olması gereken özellik olarak iletişime verilen önemi göstermektedir.

Tablo 6. Hemşirelerin Öğretim Elemanlarında Olması Gereken En Önemli Özellikler Hakkındaki Görüşlerinin Dağılımı (n=100*)

Hemşirelerin Görüşleri	Sayı	%
İyi bir iletişim	53	53.0
Yeterli mesleki bilgi	52	52.0
İyi bir rol modeli	14	14.0
Öğrencileriyle ilgili	13	13.0
İyi bir eğitimci	6	6.0
Anlayış ve meslek sevgisi	4	4.0
Disiplin ve özgüven	3	3.0
İyi bir lider	2	2.0
Güleryüz	1	1.0

*Hemşireler birden çok özellik belirtmişlerdir.

Hemşirelerin öğrencilerde olması gereken en önemli özellikler hakkındaki görüşleri incelendiğinde, hemşirelerin %35.0'nun sorumluluk bilinci, %34.0'nun mesleki bilgi ve kendine güven, %27.0'nin meslek sevgisi, %16.0'ı mesleğine yönelik merak ve ilgi, %13.0'ı dikkat, %9.0'ı yaratıcılık ve kabiliyet, %8.0'ı katılımcılık, %3.0'ı iyi bir iletişim, %1.0'ı çalışkanlık olduğu görüşündedirler (Tablo 7). Bu sonuç ise öğrencilerin öncelikle kendisine, mesleğine ve hizmet sunduğu bireylere karşı sorumluluk bilinci içerisinde olması gerektiği görüşümüzü desteklemektedir.

Yazıcı ve Aslan'ın (1997) çalışmasında, hemşirelerin %7.3'ünün öğrencilerin sorumsuz oldukları görüşünde oldukları belirtilmiştir.

Özcan ve arkadaşlarının (1993) çalışmasında ise, öğrenci ve hemşire arasında yaşanan anlaşmazlıkların giderilmesi için hemşirelerin %34.0'ı öğren-

cinin sorumlu ve bilgili olması önerisinde buldukları belirtilmiş olup bu sonuç çalışmamızda öğrencilerde olması gereken en önemli özelliklerde saptanan sonuçlarla paraleldir.

Çavuşoğlu'nun (1993) "Öğrenci hemşirelerin klinik performanslarının değerlendirilmesi" isimli makalesinde ise, klinik değerlendirmede öğrencinin iletişim becerilerine bakılmasının önerildiği vurgulanmaktadır.

Çalışmamızda hemşirelerin %27.0'ı öğrencide olması gereken en önemli özelliklerden birinin meslek sevgisi olduğunu belirtmiş olup bu özellik öğrenciler için ilk üç sıraya girmekte iken (Tablo 7); aynı özellik öğretim elemanlarında olması gereken özellikler için daha alt sıralarda yer almaktadır. Hemşirelerin ancak %4.0'ı öğretim elemanlarında olması gereken en önemli özelliğin meslek sevgisi olduğunu belirtmişlerdir (Tablo 6).

Tablo 7. Hemşirelerin Öğrencilerde Olması Gereken En Önemli Özellikler Hakkındaki Görüşlerinin Dağılımı (n=100*)

Hemşirelerin Görüşleri	Sayı	%
Sorumluluk bilinci	35	35.0
Mesleki bilgi ve kendine güven	34	34.0
Meslek sevgisi	27	27.0
Mesleğine yönelik merak ve ilgi	16	16.0
Dikkatli	13	13.0
Yaratıcılık ve kabiliyet	9	9.0
Katılımcı	8	8.0
İyi bir iletişim	3	3.0
Çalışkan	1	1.0

*Hemşireler birden çok özellik belirtmişlerdir.

SONUÇLAR

Araştırmada aşağıdaki sonuçlar elde edilmiştir.

1. Hemşirelerin %46.0'ı öğrencilerin haftalık uygulamaya çıkma sürelerini yeterli görmektedir.
2. Hemşirelerin %47.0'ı uygulamalarda öğretim elemanlarının öğrencilerle olmasının bilgi alışverişinde olumlu etkisinin olacağı görüşündedir.
3. Hemşirelerin %56.0'ı öğretim elemanlarının uygulamalarda öğrencinin yanında olmasının olumsuz etkisinin olmayacağı görüşündedir.
4. Hemşirelerin %58.0'ı öğrencilerin klinik uygulamalara istekli katıldıklarını düşünmektedir.
5. Hemşirelerin %51.0'ı öğretim elemanlarının görevinin öğrenci için bilgi kaynağı olduğunu düşünmektedirler.
6. Hemşirelerin % 53.0'ı öğretim elemanlarında, olması gereken en önemli özelliğin iyi bir iletişim kurma yeteneğine sahip olmaları gerektiğini düşünmektedir.
7. Hemşirelerin %35.0'ı öğrencilerde, olması gereken en önemli

özelliğin sorumluluk bilinci olması gerektiği görüşündedirler.

ÖNERİLER

1. Bu tür araştırmalar klinisyen hemşireler, öğrenciler ve öğretim elemanları arasındaki duygu, düşünce ve beklentilerin daha net bir şekilde belirlenebilmesi ve sorunlara çözüm yolları bulunabilmesi için periyodik olarak tekrarlanabilir.
2. Öğretim elemanları, öğrenciler ve klinisyen hemşireler mesleki gelişim ve eğitime katkısı olacağı düşüncesiyle iyi bir iletişim ve işbirliği içerisinde olmalıdırlar.
3. Öğretim elemanları, (özellikle Sağlık Yüksekokulları'ndaki sayısal sıkıntılara rağmen) uygulamalarda öğrenciyle maksimum düzeyde birlikte olarak iyi bir rol modeli ve rehber olmalıdırlar.
4. Öğrencilerde sorumluluk bilincini oluşturmak ya da geliştirmek için uygulamalar esnasında öğrencilere yeterince sorumluluk verilmelidir.

KAYNAKLAR

Akdolun N (1997). Temel Sağlık Hizmetleri Doğrultusunda Hemşirelik Eğitimi ve Hemşire Eğitimcinin Rolü. IV. Ulusal Hemşirelik Sempozyumu. Kıbrıs; 10-12 Eylül 1997: 337-404.

Bahçecik N, Alpar ŞE, Yazıcı Z ve ark.(1997). Marmara Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Öğrencilerinin Eğitim İle İlgili Görüş ve Beklentileri. IV. Ulusal Hemşirelik Sempozyumu. Kıbrıs: 24-29.

Çavuşoğlu H (1993). Öğrenci hemşirelerin klinik performanslarının değerlendirilmesi, Türk Hemşireler Dergisi;43(2): 27-29.

Demirer Ağca A (2001). Sağlık yüksekokulları hemşirelik, ebelik ve sağlık memurluğu bölümü öğrencilerinin hemşirelik rol ve işlevlerine ilişkin düşünceleri. Yayınlanmamış Y. Lisans Tezi, İstanbul Üniv. Sađl. Bil. Enst. İstanbul.

Doğan S, Güler H, Buldukođlu K (1997). Eğitici Hemşirelerin Klinik Uygulamalar Sırasında Karşılaştıkları Stres Yararaticı Durumlar, Zorlanma Düzeyleri ve Başetme Yolları. IV. Ulusal Hemşirelik Eğitimi Sempozyumu. Kıbrıs: 210-215.

Erdemir F, Ak B, Aytur T ve ark. (1997). Öğretim Elemanlarının Klinik Öğretimde Etkilerinin Değerlendirilmesi. IV. Ulusal Hemşirelik Sempozyumu. Kıbrıs: 270-277.

Görak G, Varol D, Erkman F (1997). Hemşirelik Yüksekokulu Öğrencilerinin

Hemşire Öğretmenleriyle İlişkilerini Algılayışları ve Bu Algılayışlara Değişik Faktörlerin Etkisi. IV. Ulusal Hemşirelik Sempozyumu. Kıbrıs:204-209.

Karadakovan A (1997). Tıp Fakültesi Öğrencilerinin Hemşirelik ve Sağlık Ekibine İlişkin Düşüncelerinin İncelenmesi. IV. Ulusal Hemşirelik Sempozyumu. Kıbrıs:82-86.

Kökçü Ö, Kök N, Karakas O ve ark. Klinik Uygulamalarda Öğrencilerin Öğretim Elemanlarından Beklentileri.

Erişim:<http://www.veezyweb.com/selcuknakin/ogretimele.htm> Erişim tarihi: 16.11.2002

Özcan A, Yazıcı S, Karataş B (1993). Hastane Uygulamaları Sırasında Öğrenci ve Hemşirelerin Yaşadıkları Anlaşmazlıklar ve Çözüm Önerileri. III. Hemşirelik Eğitimi Sempozyumu. İstanbul: 441-419.

Torun S, Alparşlan N, Öztunç G (2001). Adana Sağlık Yüksekokulu Öğrencilerinin Klinik Uygulamalar Sırasında Yaşadıkları Güçlükler ve Çözüm Önerileri. I. Uluslararası ve V. Ulusal Hemşirelik Eğitimi Kongresi. Nevşehir: 179-182

Yazıcı S, Eti Aslan F (1997). Klinik Sahiplerinin Gözüyle Misafirler: Hemşirelik Eğitimi Uygulama Alanlarındaki Hemşirelerin, Öğrenciler ve Öğretim Elemanlarına İlişkin Düşünceleri. IV. Ulusal Hemşirelik Sempozyumu. Kıbrıs: 289-293.